

Seletuskiri

Julgeolekuasutustele saadetakse sisendipäringute metoodika: kirjade ülesehitus, kriteeriumide alused ja vastuste koondamine

Tuumaelektrijaama riigi eriplaneering · uuring nr 10 (välise ohutegurite analüüs) · Andmejärv OÜ · 26.08.2026

1. Miks saadetakse eraldi kirjad

Igale asutusele saadetakse eraldi kiri tema pädevuse piires. Kirjade ülesehitus on identne, samuti hindamiskriteeriumid ja skaala — vahetuvad üksnes kriteeriumide all olevad asutusepõhised täpsustused, mida ei skoorita. Nii on vastused omavahel koondatavad ja iga asutus vastab siiski üksnes oma valdkonnas.

Adressaadid ja nende kaasamise õiguslik alus:

Asutus	Alus	Valdkond
Kaitseministeerium / Kaitsevägi	VV määrus nr 133 § 3 p 1	Sõjaline oht, õhuruum, radarid, laskeväljad, riigikaitse ehitised
Politsei- ja Piirivalveamet	VV määrus nr 133 § 3 p 8	Riigipiir, mereline ohupilt, lennundusjulgestus, reageerimine ja evakuatsioon
Päästeamet	VV määrus nr 133 § 3 p 10	Ohtlikud ja suurõnnetuse ohuga ettevõtted
Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus	VV määrus nr 133 § 3 p 10 ¹	Riigikaitse ehitise piiranguvõond, merel riigipiiri valvamine ja seiretehnika, kaitsetööstuspargi ala
Transpordiamet	VV määrus nr 133 § 3 p 14	Õhuruum, lennukoridorid, navigatsioonimärgistus
Kaitsepolitsei	VV määrus nr 133 § 2 lg 3 (põhjendatud juhul)	Terrorism, sabotaaž, siseoht
Välisluureamet	VV määrus nr 133 § 2 lg 3 (põhjendatud juhul)	Välisriiklik ja luureoht, geograafiline haavatavus

Vabariigi Valitsuse 17.12.2015 määruse nr 133 § 3 loetus ei ole Kaitsepolitseiametit ega Välisluureametit. Nendega tehakse koostööd sama määruse § 2 lõike 3 alusel, mis nõuab, et planeerimisalase tegevuse korraldaja põhjendab koostöö vajadust ja selgitab küsimuse kuulumist asutuse tegevusvaldkonda. See põhjendus on kirjade punkti 1 sisse kirjutatud.

2. Hindamise lähte-eeldus

Kõikides kirjades on identses sõnastuses fikseeritud järgmine eeldus, mida ei hinnata punktidega:

Ohuallikas omab maksimaalset võimekust nii taktikalisel, operatiivsel kui strateegilisel tasandil ning püsivat tahet rünnata, viies läbi nii otseseid, vahendlikke kui hübriidrünnakuid.

Põhjus: ohupilt on kõigi kuue kandidaatala puhul sama ega erista neid omavahel. Riski kolmikust (oht × haavatavus × tagajärg) jääb ohutegur konstandiks ning alasid eristavad üksnes haavatavus ja tagajärg.

Rünnaku tõenäosust asutustelt ei küsita. Lisaks sellele, et oht on eelduses fikseeritud, puudub tõenäosushinnangus määramatuse komponent, mis on alates 24.02.2022 kasvanud eksponentsiaalselt. Iga tõenäosushinnang oleks paratamatult kvalitatiivne ega oleks võrreldav ohutuspoole kvantitatiivse sõelumislävega (screening probability level, 10^{-7} reaktoriaasta kohta; IAEA SSG-79 p 3.13 ja joonealune märkus 6, lk 13).

3. Kriteeriumide alused

Ühine tuum tuleneb IAEA Nuclear Security Series juhendist nr 35-G punktist 3.10 (lk 10), mis loetleb asukohavaliku etapi tuumajulgeoleku eesmärgid. Alljärgnev tabel näitab, kuidas juhendi punktid (a)–(f) on kriteeriumideks teisendatud ja kus on tehtud käesoleva planeeringu vajadustest tulenevaid täiendusi.

Nr	Kriteerium	Alus	Täiendus originaali suhtes
Ü1	Kohalikud ja piirkondlikud ohud	NSS 35-G p 3.10(a), lk 10	—
Ü2	Seosed lähedaste tundlike objektidega	NSS 35-G p 3.10(b), lk 10; NSS 48-T p 7.19, lk 40; SSR-1 nõue 9	Originaal käsitleb tuumarajatisi; laiendatud muudele tundlikele objektidele, kuna planeeringualal teisi tuumarajatisi ei ole.

Nr	Kriteerium	Alus	Täiendus originaali suhtes
Ü3	Ründe toimepanemist soodustavad tingimused	NSS 35-G p 3.10(c), lk 10; NSS 48-T p 3.32 lk 21 ja p 7.18–7.19 lk 40; NSS 13 p 5.30, lk 33	—
Ü4	Reageerimisvõime ja -aeg	NSS 35-G p 3.10(e), lk 10; tegevus 2-2, lk 11	Lisatud side- ja seirekatvus ning hädaolukorraplaani rakendatavus (ruumianalüüsi kriteerium nr 59, IAEA SSG-35).
Ü5	Turvaperimeetri laiendatavus ja kindlustatavus	NSS 35-G p 3.10(f), lk 10; NSS 13 p 5.30, lk 33	—
Ü6	Jahutussüsteemi haavatavus	SSR-1 nõue 11, p 4.36–4.37; NSS 48-T lk 5; NSS 13 p 5.30, lk 33	Seondub ruumianalüüsi kriteeriumiga nr 30 „Jahutusvee sissevõtu kanalite blokeerumine“ (IAEA SSG-35), kuid käsitleb tahtlikku tegevust, mitte juhuslikku blokeerumist.
Tagajärg	Mõjualas paiknevad objektid ja elanikkond	NSS 35-G p 3.10(d), lk 10	Eraldi mõõde, ei kuulu haavatavuse summasse.

Miks siseohtu (insider) kriteeriumina ei kasutata

IAEA NSS nr 13 sõnastik (lk 52) määratleb siseohu kui volitatud juurdepääsuga isikutest tuleneva ohu. Selline oht ei ole asukohaomadus — see sõltub personali taustakontrollist, sisekontrolli meetmetest ja julgeolekukultuurist, mis on kõigil kuuel alal ühesugused. Siseohu lisamine võrdluskriteeriumiks annaks kas kuus identset hinnet või eeldaks hinnanguid kohaliku elanikkonna kohta, mis ei ole metoodiliselt põhjendatud. Siseoht kuulub rajatise tasandile ja käsitletakse planeeringu teises etapis.

4. Skaala

Kasutatakse asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja KSH programmi lk 112 sätestatud nelja palli skaalat (0–3), mistõttu asutuste vastuseid ei ole vaja hiljem teisendada. Hinnatakse kahte mõõdet eraldi: haavatavust kriteeriumide Ü1–Ü6 lõikes ja tagajärge ala kohta tervikuna.

Hinnete 2 ja 3 sisustusse on lisatud vastavusriski mõõde: asukohaspetsiifilised lisameetmed loovad püsiva kohustuse tõendada nõuetele vastavust kogu elutsükli vältel ning nõuete muutumisel uuesti hinnata. See on asjakohane, kuna kriisiolukorra ja riigikaitse seadus ning riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse uus redaktsioon jõustuvad 01.10.2026 ja tuumaenergia ja -ohutuse seadus 01.01.2027.

Välistav asjaolu on eraldi binaarne väli, mitte skaala madalaim aste. Vastasel juhul keskmistuks üks välistav hinnang koguskoores ära.

5. Vastuste koondamine

Iga asutus hindab kriteeriume oma pädevuse piires ja märgib ülejäänute juurde hinde 0 („ei kohaldu või ei erista“).

Vastuseid ei keskmistata. Iga kriteeriumi lõpphinne on kõrgeim asutuste antud hinne. Keskmistamine lahjendaks pädeva asutuse hinnangut teiste asutuste märkega „ei kohaldu“: kui üks asutus annab hindeks 3 ja teine 0, ei vasta keskmine 1,5 kummagi hinnangule. Maksimumreegel säilitab halvima leiu, mis on julgeolekuhinnangus ainus kaitsstav lähenemine ja avalikul väljapanekul lihtsalt põhjendatav.

Ala koondhinne kujuneb kuue kriteeriumi lõpphinnete summana (0–18). Tagajärje hinne esitatakse eraldi veerus ja välistav asjaolu eraldi väljana.

See reegel puudutab üksnes asutuste hinnangute koondamist ühe kriteeriumi piires. Kriteeriumidevaheline kaalumise ja lõplik asukohavalik toimub planeeringu üldises mõjude hindamise metoodikas. 2023. aasta ruumianalüüsi lõpparuanne (lk 89) soovib selleks kaalude määramist koostöös huvigruppidega ja multikriteeriumilise otsustusanalüüsi kasutamist; sama aruanne märgib, et paremusjärjestuse metoodikat selle töö käigus ei koostatud.

6. Salastatud teabe käitlemine

Vastus palutakse esitada kaheosalisena. Mittesalajane osa riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse mõistes sisaldab hindeid, välistava märget ja põhjendust. Asutusel palutakse anda põhjendus sellise täpsusega, mis võimaldab seda avalikus planeeringudokumendis käidelda, ning esitada tundlik selgitus vajaduse korral salastatud lisas.

Kirjades ei küsita eraldi, kas mittesalajane osa on avalik teave või asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teave. Selline küsimus kallutaks vastust ülemäärase juurdepääsupiirangu poole; asjakohane eristus tuleneb niikuinii avaliku teabe seaduse §-st 35 ja selle teeb asutus ise.

Salastatud osa palutakse esitada põhidokumendist eraldi lisana. Riigisaladuse ja salastatud välisteabe kaitse korra § 64 lõike 1 kohaselt märgistatakse dokumendi lisa, mis on kasutatav põhidokumendita, eraldi dokumendina — see võimaldab avalikku ja salastatud osa käidelda eri režiimides.

Asutustel palutakse märkida juurdepääsupiirangu tase tekstiosade kaupa vastavalt sama korra § 65 lõikele 1. Ilma selleta tuleks kogu vastust käidelda kõrgeima taseme järgi ja avaliku osa eraldamine nõuaks asutuselt eraldi korduvat kooskõlastust.

Koostas: Andmejärv OÜ. Leheküljeviited IAEA dokumentides on trükitud leheküljenumbriid. Dokument ei sisalda salastatud teavet.